

Prof. dr hab. Andrzej Domalik
Akademia Teatralna im. A.Zelwerowicza w Warszawie

Recenzja pracy doktorskiej „Znaczenie metody Stelli Adler w procesie tworzenia roli Guy/Hutcha w spektaklu „Rosemary” w reż. Wojciecha Farugi zrealizowanego w Teatrze Śląskim im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach.”

Pan Piotr Bułka jest absolwentem Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej im. Leona Schillera w Łodzi. Dyplom ukończenia studiów otrzymał w roku 2012. Nieco wcześniej zadebiutował, bo w roku 2011, rolą Sorkowa w przedstawieniu „Mistrz & Małgorzata story” w reżyserii Roberta Talarczyka w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej. We wrześniu 2011 podpisał kontrakt z Teatrem Zagłębia w Sosnowcu, gdzie pracuje nieprzerwanie do września 2016 roku. Dwa lata później staje się członkiem zespołu Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach współpracując z takimi reżyserami jak Wojciech Faruga, Przemysław Wojcieszek, czy Maja Kleczewska. Doktorant wystąpił w wielu produkcjach filmowych i telewizyjnych, współpracując między innymi z Remigiuszem Brzykiem, Janem Kidawą- Błońskim i Marią Sadowską.

W roku akademickim 2017/2018 rozpoczął asystenturę u dr hab Przemysława Kani w Akademii Sztuk Teatralnych w Krakowie na Wydziale Teatru Tańca w Bytomiu. W semestrze letnim roku akademickiego 2018/2019 powierzono mu samodzielne prowadzenie zajęć z przedmiotu Sceny. Od 2020 jest etatowym wykładowcą AST, a także studentem Studium Doktorskiego w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Ma w swoim dorobku 28 ról teatralnych, 22 role filmowe i telewizyjne.

W styczniu 2021 odbyła się premiera spektaklu dyplomowego studentów WTT, w reżyserii Piotra Bułki.

Otrzymał stypendium Marszałka Województwa Śląskiego w Dziedzinie Kultury 2020, nagrodę Prezydenta Miasta Katowice „Lokata w kulturę”, a przedstawienie „Rosemary” w reż. Wojciecha Farugi, w którym Piotr Bułka grał jedną z głównych ról, zostało uznane za Spektakl Roku.

* * *

Praca doktorska

Dysertacja składa się z pięciu głównych rozdziałów, podzielonych na mniejsze podrozdziały. W całości jest analizą *metody Stelli Adler*, a także zastosowaniu jej elementów w ramach procesu budowania roli Guy/Hutcha w przedstawieniu „Rosemary” w reżyserii Wojciecha Farugi, zrealizowanego w Teatrze Śląskim im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach.

Treścią rozdziału pierwszego jest analiza *Systemu Stanisławskiego*, bez którego, za pewne, nie byłoby metody Stelli Adler. Autor pracy pochyla się nad osobą Konstantego Stanisławskiego, powstaniem i historią Moskiewskiego Teatru Artystycznego, głównymi założeniami *Metody*, gdyż, jak się domyślam, pragnie przedstawić proces tworzenia koncepcji aktorskiej, która będzie miała „ogromny wpływ na rozwój aktorstwa, oraz kolejnych systemów i metod kształcenia aktorów na całym świecie.” Rozumiem, że przypomnienie nam podstaw *Metody* jest to autorowi niezbędne w ramach inwokacji do teorii i działań Stelli Adler.

Tytuł rozdziału 2 wiele wyjaśnia: „Aktorstwo metodyczne jako następca systemu Stanisławskiego w Stanach Zjednoczonych”. Dowiadujemy się z niego o działalności *Group Theatre*, konflikcie Stelli Adler i Lee Strasbergiem, pięcioletniej współpracy Adler z Konstantym Stanisławskim podczas jego pobytu w Paryżu. Ten ostatni fakt miał decydujące znaczenie dla decyzji Stelli Adler o odejściu z *Group Theatre* w 1937 roku. Autor dysertacji uważa i próbuje to udowodnić, że konflikt Adler - Strasberg był jedną z głównych przyczyn rozwoju kolejnych wariacji *Systemu Stanisławskiego*.

Stella Adler była przekonana, że aktorstwo to działanie. Piotr Bułka rzetelnie i metodycznie wyjaśnia nam drogę i finalny rezultat badań Stelli Adler. Analizuje szczegółowo opisuje Jej postawę wobec aktorstwa, tajemnic narracji, relacji aktora z rzeczywistością. Doktorant trafnie używa cytatu słów Adler, który syntetycznie formułuje sens aktorstwa.

Oto on :

„ Aktorstwo to nie udawanie codziennych zachowań, to uchwycenie ich esencji. To dawanie widowni idei działania. To co się dzieje na scenie musi być bardziej dokładne, bardziej intensywne, bardziej interesujące niż w codzienności. ”

W posumowaniu tego rozdziału, autor podkreśla „ mocne zakorzenienie ” Adler i jej metody w *Systemie Stanislawskiego*, ale także precyzyjnie wskazuje na różnice w obu metodach.

Przechodzę do dalszej części dysertacji, w której coraz wyraźniej następuje opis osobistego doświadczenia Piotra Bułki podczas realizacji spektaklu „*Rosemary*” Magdaleny Fertacz w reżyserii Wojciecha Farugi. „ Proces budowania postaci w tym spektaklu okazał się ogromnym wyzwaniem. Przyszło mi się zmierzyć z bohaterem, a nawet bohaterami będącymi ludźmi „ połamanymi ” emocjonalnie, mającymi ogromne skazy i ubytki ” - wyznaje aktor, który już na początku pracy nad rolą rezygnuje z zastosowania *pamięci emocjonalnej*, co więcej - wybiera *metodę Stelli Adler*.

Podczas prób stolikowych, dość szybko okazało się, że „ kluczowym elementem w budowaniu mojego bohatera była relacja z Rose ”. I dalej : „ Nie mając nawet zbliżonych doświadczeń do granej przeze mnie postaci musiałem stworzyć jego kręgosłup moralny i emocjonalność określając go przy pomocy wyobraźni i inspiracji zewnętrznych. ”

Słowo **wyobraźnia** to jedno z najważniejszych haseł w *Metodzie Stelli Adler*, słowo-klucz. Piotr Bułka jednoznacznie akcentuje decydujący wpływ zastosowania elementów tej *metody*, szczególnie w „ dookreślaniu cech i założeń postaci oraz deszyfrowaniu tekstu. ” A więc : uruchamianie wyobraźni plus wnikliwa obserwacja świata i wreszcie proces rozkodowywania znaczeń w tekście - pozwoliły na przejście do następnego etapu prób - czyli działań scenicznych. To zawsze jest ważny moment, to jakby wejście na nowe, wyższe piętro. Rzecz nie tylko polega w zarysowaniu sytuacji scenicznej, znacznie istotniejszą jest zbudowanie relacji z innymi postaciami. Piotr Bułka szczegółowo analizuje ten etap pracy i opisuje kolejne kroki, zmiany jakie towarzyszyły mu w podczas prób sytuacyjnych. Píše także o pojawianiu się i wpływie kolejnych elementów spektaklu : scenografii, kostiumu, światła i muzyki. W *resume*, autor pracy doktorskiej jeszcze raz definiuje „ udział ” *metody Stelli Adler* w pracy nad rolą.

Przypomnijmy : rzetelna analiza postaci, ich motywacji i relacji z innymi postaciami, parafrazowanie, wyobrażenia i tworzenie z wykorzystaniem wspomnień i dawnych zdarzeń w życiu postaci - to fundament kreowania roli.

Niewątpliwie poważną komplikacją było prowadzenie przez aktora dwóch postaci, okazało się więc wówczas, że możliwości wynikające z metody zostały wyczerpane. Pozostaje więc i n t u i c j a , anioł stróż aktora, dobry ducha , który powinien być wierny, mocny i wyrazisty, zawsze obok i blisko.

Konkluzja.

Jeszcze jeden cytat , tym razem z *Zakończenia* pracy doktorskiej Piotra Bułki : „ Praca nad tym przedstawieniem („ Rosemary” - mój dopisek) i proces tworzenia postaci Guy/ Hutch była ważnym etapem mojej kariery zawodowej. Pozwoliła mi na próbę pierwszego, świadomego wykorzystania założeń metody w procesie twórczym.”

Zawsze jest dobrze, kiedy piszemy o sprawach dla nas w a ż n y c h . Jeszcze lepiej, jak potrafimy o nich pisać w sposób interesujący. I tak jest w istocie w dysertacji Piotra Bułki. Praca jest rzetelna, poparta wiedzą, i co bardzo ważne - własnym doświadczeniem , nabytym podczas realizacji przedstawienia, kiedy to autor konfrontował swoje cele z metodą Stelli Adler. Rezultat tej konfrontacji - rola Guya / Hutch a i zapis teoretyczny w postaci pracy doktorskiej - są conajmniej interesujące i ciekawe.

Dlatego też, z pełnym przekonaniem popieram starania Piotra Bułki w drodze do uzyskania stopnia doktora w dyscyplinie sztuk filmowych i teatralnych.

Andrzej Domalik

Komorów ,15.06.2022

